

detayı sev- mek, bir tür diren- iş şekli

Cem Dinlenmiş'le röportaj için Esenyurt'ta Asılan Öğrenci Caddesi ile Marketler Zinciri Caddesi'nin kesiştiği köşede buluştuk. Zamansal koordinatlara göre Dev Kaplumbağa'nın Son Günleri geçeli daha birkaç hafta olmuştu, yeni yıla girmemize ve serginin açılmasına ise bir hafta vardı. Bazı başlangıçlarla bitişlerin tam ortasında bir yerdedik.

Yazı Müge Büyüktalaş

Cem Dinlenmiş'in üçüncü solo sergisi *Görsen Kesin Tanırsın*, iyi bildiğimiz bir hikâyede bugüne kadar gözden kaçmış detayları ortaya çıkararak yeniden anlatıyor. Hepimizin az çok fikir sahibi olduğu bir konu olan kentsel dönüşüm, serginin ana teması. Dinlenmiş, TOKİ gibi defalarca memnuniyetsiz konuşmalara konu edilmiş başlıkları yinelemeye ve tekrarla duyarsızlaşmış hassasiyetleri canlandırmaya çalışmak yerine problemi güncelleyerek ele almayı tercih etmiş. Kentsel dönüşümü, İstanbul'un kontrolsüz değişiminden önemli ölçüde etkilenmiş semtlerinden biri olan Esenyurt üzerinden yeniden konuşmaya başlatacak başlıklarla karşı karşıyayız.

Müge Büyüktalaş: Esenyurt ve Akarca İnşaat'ın tarihsel olarak birbirine paralel ilerleyen hikâyesi nasıl ortaya çıktı?

Cem Dinlenmiş: Bu yaz Esenyurt ile ilgili bir resim yapıyordum. Esenyurt meydanının bir fotoğrafını gördüm, gittim, gezdim, dolaşım. Taksim ile olan benzerliği, yaşanmış olayları araştırdıkça, ilgimi çekmeye başladı. Yandex görüntülerini, haritaları, gerçek mekânları bir araya getirdiğimde ortaya ilginç manzaralar çıktı. Gerçek mekânlardan yola çıktuktan sonra, bunları ortak bir noktada birleştirmek için bir karakter yaratma yoluna gittim.

Esenyurt ile Türkiye arasında kurulabilecek benzerlikler ilginç. Son bir sene nüfus, konut satışları ve hava kirliliği artış oranlarının en yüksek yaşandığı yer olarak elde ettiği birinciliğin yanı sıra siyasi eylemler ve bunlara yapılan polis müdahaleleri açısından da ülkemizde yaşanan durumla paralellikler söz konusu.

MB: Sergideki on bir işten biri ayrışıyor; neredeyse sergiye kılavuzluk eden bir harita... Bir de sergi kataloğunda yer alan tanımlar ve koordinat-

lar var...

CD: Sergiyi hazırlarken yapmak istediğim sergiyi gezmeye gelen birine her hafta Penguen'de siyaset çizdiğimi anlatmadan Penguen'deki dili de sergi içerisinde kullanmaktı. Harita baya bir *Her Şey Olur* gibi. Hem bilgi veriyor, neyin nerede olduğunu anlatıyor, hem de esprili. Esenyurt'ta yaşanmış ve medyaya yansımış bütün olayları yerleriyle göstererek, esprili bir gündem özeti ortaya koyuyor.

MB: Bir şeylere sürekli kuş bakışı bakmak nasıl bir his? Zaman zaman Bruegel ile kıyaslanmana da sebep olan bu durumun arkasındaki motivasyonun kaynağı nedir?

CD: *Her Şey Olur*'u yapmaya başladıktan sonra bu devamlı kullandığım bir dil haline geldi. Bruegel aslında büyük bir sahnede bir sürü olayı anlatıyor olması açısından sevdiğim bir isim. Ama büyük resimlerimde bu benzetme yapılırken başka bir referans noktası olmamasından da endişe ediyorum.

Pentür olarak bu işi ilerlettiğimde, gideceği yerin orası olduğunun farkındayım. Ben biraz daha fazla resimsel kaygıyla, karakterler üzerinde on yıl uğraşıp, teker teker gölgeler ekleyip onu mükemmelleştirmeye çalışsam belki de gideceği yer orası.

Öbür taraftan, detayı sevmek ve vurulamak direnmek gibi; günümüzün görsel kültürünün geçiciliği karşısında bir tür direniş. Şimdi eski dergi ve gazetelerin yerini alan bir *Instagram* var. İnce ince okunan yazılar, karikatürler, balonlar yerine hızla değişen görseller var.

MB: Aynı zamanda çizerlik yapan bir ressam olarak malzemeyle olan ilişkin nasıl değişiyor?

Önceki sergilerde farklı formlarda ahşap yüzeyler de kullanıyordun, bu sefer tamamen tuval üzerine çalışmayı mı tercih ettin?

CD: Başlangıçta tuvalin kendisine

yabancı kaldığım zamanlar oldu. Küçük odalarda, küçük masalarda çizen biri olarak fırçayı tuvali aslında yeni benimsemeye başladım. İlk yaptığım sergide akrilik işler çok azdı; artık daha fazla. İlk zamanlar kullanmış olduğum ahşabın da benim için teknik anlamda önemi yok. Ben de iz bırakmış olsa bile sahiplenemiyorum.

Bir şeyin duvara asılı olmasının işlevini kafamda bulana kadar, formla oynama yoluna gitmişim. Resim yaptığım yüzeylerin şekilleriyle oynayarak varacağım farklı yere gitmek istemedim. Daha fazla resimle uğraşmak ve iki boyutlu zeminde bir şeyler yapmak istedim.

MB: Penguen'deki haftalık köşen için gündemi yakından takip etmen gerekiyor. Türkiye gibi politik ortamı hem yaşayanların, hem de gözleyenlerin sürekli gizli planlar, kumpas senaryoları arandığı, bulamazsa yarattığı; hiç olmadı herkesin birbirinden paranoyakça şüphe ettiği bir sosyal ortamda, gündemi takip ederken bu çukura düşmemek için neler yapıyorsunuz?

CD: Murat Belge'nin bir sözü vardı, 'Toplum olarak bilgiyle kurduğumuz ilişkide sorun var,' diye. Paranoyaya yol açan şey o bilgiyle kurduğumuz ilişki. Kaynaklarım herkesle aynı aslında, bildiğim güvendiğim insanların yazılarına daha çok rağbet ediyorum. Emin değilsem o bilgiden, suçlayıp parmakla göstermekten kaçıyorum.

Asıl sıkıntılı ve kısıtlayıcı durum sorunların kimlik haline getirilmiş olması. Cumhurbaşkanı'nı eleştirdiğiniz zaman onu sevenleri de eleştiriyormuşsunuz gibi bir durum içerisinde kalıyorsunuz. Demirtaş'ı çizdiğiniz zaman onu destekleyen insanlar da hakarete uğramış hissediyor. Sadece Erdoğan ile ilgili bir sorun değil bu. Kılıçdaroğlu ile ilgili çok komik bir şey çizdiğim zaman kendi kendime de soruyorum 'Bu adam bunu hak etti mi?' diye. Hak

SATIŞ OFİSİ, TUVAL ÜZERİNE AKRİLİK VE MARKER, 2015, X-İST'İN İZİNİYLE.

etti tabii! Bizim işimiz bu ama mesele rayından çıktı. Konuların kimliklere indirgenmiş olması siyasetin sorunu. Çizmek, o fikre sahip çıkmayan birine asla ulaşamamayı ve çizilen kişi tarafından nefret edilmeyi göze almak demek oluyor. O zaman da ya propagandaya ya da bir fikri sevenlere yönelik iş üretmeye dönüyor.

Aksaray'daki İSKİ binasının camından bakan kim?

Sergideki en dikkat çekici işlerden biri Amerika'daki Boston Belediye Binası'na olan benzerliği ve estetik zafiyetiyle kendinden uzun yıllar söz ettiren (ve geçtiğimiz aylarda yıkılmış olan) Aksaray İSKİ binasının yer aldığı *Dev Kaplumbağa'nın Son Günleri* isimli çalışma. Boston Belediye Binası, Le

Corbusier tasarımı, Sainte Marie de La Tourette manastırından esinlenilerek, devlet binalarının ulaşamaz, güçlü, karanlık ve sıkıcı olması gerektiğini düşünen mimari bir yaklaşımın eseri. Bir din kurumuna ait binanın estetik diliyle, devlet kurumuna ait estetik dilin böyle örtüşmesi hiç de tesadüf olmasa gerek. Mimarlar ve şehir planlamacıları tarafından senelerce lanetlenmiş bu binanın, iktidar döneminde şehir mimarisindeki değişiklik kararları nedeniyle son yirmi yılın en önemli toplumsal hareketlerinden Gezi olaylarına sebebiyet vermiş bir hükümetin devam eden iktidarı sırasında yıkılmış olması ne yazık ki tesadüf eseri değil. Sadece farklı amaçların aynı sonucu doğurduğu bir örnek var karşımızda.

Taksim meydanına uygulanan betonlaştırma hareketinin benzeri bir projeye yıkılan İSKİ binasının yerine alt geçitli bir meydan tasarımı uygulanacağı söyleniyor.

Dinlenmiş'in bu detayı sergiye tesa düfen eklediği şüphesiz, ancak önceden hesaplanmış, hikâyesel bir kurgunun da olmadığından bahsediyor; "Genel çerçevesi yapmaya başlamadan oluşmuyor; karikatürlerde de öyle ilerlemiyorum. Köşenin formatı da dağınık; bir ucundan başlıyorum, çorap sökücü gibi kendiliğinden devamı geliyor. Bu sergi için konuşursak resimsel olarak denemek istediğim şeyler vardı. Şehir manzaraları öne çıktı. Önceki sergilerde de vardı ama daha basit formlardaydı. Bu defa gerçek mekân-

lardan hareket ettim. Bunları bir ortak noktada birleştirmek için bir karakter oluşturabilir miyim diye düşündüm. Ben görüntülerle ilgileniyorum daha çok, hikâyenin başı sonu olması benim için önemli değil. Ne güzel çizilir bu diyerek başlıyorum. Onların içinde geçen bir ortak nokta olması da hepsini birbirine bağlayan şey olarak süreçte ortaya çıkıyor".

Hepsinden başka bir detay var ki, o da bize *Dev Kaplumbağa'nın* orta katlarından sessizce bakıyor. Kırmızı kravatı, lacivert ceketi, ortası seyrelmiş saçları, sabit bir yüz ifadesi var, muhtemelen kollarını arkasında birleştirmiş. Görerseniz kesin tanırırsınız, uzun uzun bakmaktan çekinmeyin.